

Aanbeveling inzake de hulp aan slachtoffers van sektarische beïnvloeding
26 juni 2023

1. Het Informatie- en Adviescentrum inzake schadelijke sektarische organisaties werd opgericht bij de wet van 2 juni 1998 (gewijzigd bij de wet van 12 april 2004) naar aanleiding van een van de aanbevelingen die werden geformuleerd door de parlementaire onderzoekscommissie met het oog op de beleidsvorming ter bestrijding van de onwettige praktijken van de sekten en van de gevaren ervan voor de samenleving en voor het individu, inzonderheid voor de minderjarigen.

Het Centrum heeft de volgende opdrachten¹:

- het verschijnsel van schadelijke sektarische organisaties in België en hun internationale bindingen bestuderen;
- een voor het publiek toegankelijk documentatiecentrum organiseren;
- zorgen voor het onthaal en de informatie van het publiek en ieder persoon die een vraag tot het Centrum richt, inlichten over zijn rechten en plichten en over de wijze waarop hij zijn rechten kan laten gelden;
- hetzij uit eigen beweging, hetzij op verzoek van elk openbaar bestuur, adviezen en aanbevelingen uitbrengen over het verschijnsel van de schadelijke sektarische organisaties en in het bijzonder over het beleid inzake de strijd tegen deze organisaties.

De hulp aan slachtoffers (ongeacht of die van psychosociale of gerechtelijke aard is) maakt geen deel uit van de opdrachten van het IACSSO. Het IACSSO verwijst de aanvragers wel door naar de juiste hulpdiensten en bezorgt hun algemene juridische informatie².

2. Het IACSSO wordt geregeld gecontacteerd door personen die verklaren te lijden of te hebben geleden onder sektarische beïnvloeding of onder de gevolgen van sektarische beïnvloeding van een naaste. Het beschreven misbruik en leed zijn zeer divers, bijvoorbeeld:
 - totstandbrenging van een ongerechtvaardigde band van afhankelijkheid ten aanzien van een goeroe, therapeut, of een andere persoon met een aura of een 'bijzondere macht';
 - inmenging in het privéleven van de volgelingen en aanzetting tot het breken met hun naasten en hun omgeving (familie, vrienden, werk ...);
 - aanmoediging om zich in te schrijven voor prijzige activiteiten of om 'geneesmiddelen', 'vitamines' of andere, soms dure, producten waarvan de medische waarde niet is bewezen en die in bepaalde gevallen gevaarlijk voor de gezondheid kunnen zijn, in te nemen;
 - buitensporige financiële eisen, oplichting en verduistering van geld en goederen ten koste van de adepten;
 - misbruik van zwakheid, gebruik van mentale beïnvloeding;
 - door naasten of derden geuite vrees voor de fysieke en morele veiligheid en het welzijn van minderjarigen.
3. Het IACSSO stelt vast dat personen die het Centrum contacteren vaak ontredderd zijn en dat de actiemiddelen om misbruiken/uitwassen op dit gebied tegen te gaan heel beperkt lijken, net als de mogelijkheden om de vermeende slachtoffers en hun naasten te helpen.

Het IACSSO wijst erop dat het begrip 'slachtoffers' in werkelijkheid breder is dan de omschrijving ervan in de wettelijke definities. Naast de directe slachtoffers (voormalige volgelingen ...) zijn er ook

¹ Art. 6 § 1, 4°, van de wet van 2 juni 1998 houdende oprichting van een Informatie- en Adviescentrum inzake de schadelijke sektarische organisaties (BS 25 november 1998).

² <https://www.iacssso.be/opdrachten.htm>

zijdelingse slachtoffers (ouders, kinderen, vrienden, naasten ...) en stille slachtoffers (voormalige volgelingen die de feiten niet aangeven maar het moeilijk hebben, kinderen ...).

4. Voorheen was een van de voornaamste partners aan Franstalige kant de Service d'Aide aux Victimes d'Emprise et de Comportements Sectaires (SAVECS) van Planning familial Marconi (Brussel). Jarenlang heeft deze dienst, van wie de expertise door het IACSSO werd erkend, geluisterd naar en hulp en raad gegeven aan personen die verklaarden te lijden of te hebben geleden onder sektarische praktijken of onder de gevolgen van sektarische praktijken op een naaste. In januari 2023 hebben de twee psychologen die er werkten, de dienst verlaten. Eind april 2023 heeft de secretaris het IACSSO op de hoogte gebracht van de beslissing om de SAVECS om budgettaire redenen definitief te sluiten.

Aan Nederlandstalige kant werkt het IACSSO samen met de vzw Studie- en Adviesgroep Sekten (SAS-Sekten) wegens de ervaring van die vzw en de professionaliteit van de leden ervan, die allemaal vrijwilligers zijn. Momenteel lijkt SAS-Sekten moeilijkheden te ondervinden om in te gaan op de vraag om psychologische hulp van de slachtoffers van sektarische beïnvloeding en hun naasten; meer en meer aanvragers laten het IACSSO weten dat ze geen antwoord hebben gekregen op hun contactname met SAS-Sekten. Het IACSSO ondervindt problemen om de Nederlandstalige aanvragers door te verwijzen naar die vzw.

5. Het IACSSO stelt vast dat instanties zoals de OCMW's, de CAW's, de centra voor gezinsplanning of algemene psychologen een deel van de aanvragers een zekere hulp kunnen bieden. Voor de meesten van hen blijkt een dienst voor psychologische hulpverlening die gespecialiseerd is op het gebied van sektarische praktijken, echter prioritair.

Er moet ook op worden gewezen dat de justitieassistenten slechts kunnen optreden en hulp verlenen indien er een strafklacht wordt neergelegd, wat zelden het geval is in de sektarische context.

6. Bovendien moet worden opgemerkt dat personen die rechtstreeks of onrechtstreeks misbruik of sektarische praktijken hebben ondergaan, personen zijn die vanwege hun kwetsbaarheid het risico lopen om opnieuw te zwichten voor een andere vorm van beïnvloeding, die van pseudotherapeuten, coaches voor persoonlijke ontwikkeling en andere personen die geen psychologen of psychotherapeuten zijn die beweren hen te helpen om hun trauma's te boven te komen.

Het IACSSO stelt vast dat veel aanvragers die zich tot het Centrum wenden, geen onderscheid maken tussen een psychiater, een psycholoog, een psychotherapeut, een coach enz. en geneigd zijn om zich te wenden tot personen die niet over de geschikte competenties en diploma's beschikken om kwaliteitsvolle psychologische hulp te verlenen.

7. **Om te voldoen aan de behoefte van psychologische hulp van slachtoffers van sektarische uitwassen en misbruiken en hun naasten en dat risico op 'herval' te voorkomen, beveelt het IACSSO de overheden die bevoegd zijn op het gebied van hulp aan personen, aan om zo snel mogelijk diensten voor psychologische hulp die gespecialiseerd zijn op het gebied van sektarische beïnvloeding, naar het model van de SAVECS of SAS-Sekten, waarnaar het IACSSO de aanvragers in nood zou kunnen doorverwijzen, op te richten en te financieren.**